

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/45057>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-07 and may be subject to change.

intro

tekst

review van: Piet Gerbrandy, *Het feest van Saturnus. De literatuur van het heidense Rome*, Athenaeum - Polak & Van Gennep (Amsterdam 2007); geb. 533 p.; EUR 29,90.

Radboud
Universiteit

Faculteit Letteren

GLTC

Nederlands
Klassiek Verbond

tekst gepubliceerd in: *Hermeneus*, 79,2007, 209

Hermeneus

Een paar jaar heeft Piet Gerbrandy zich grotendeels aan de Latijnse literatuur gewijd. Dat betekende voor hem: alles zelf lezen, van Livius Andronicus tot Boethius, en er kritisch over schrijven. Het resultaat van zijn noeste arbeid is nu gepubliceerd, in een fraai gifgroen boek. Zijn langverwachte *Feest van Saturnus* is niet geschreven voor de specialist, maar voor 'de liefhebber die meer wil weten' (p.15), en het laat zich lezen als een verhaal of een reeks essays. Dat is overigens ook voor specialisten plezierig, want zo'n boek bestond nog niet.

De gevolgde opzet is traditioneel chronologisch, met aparte hoofdstukken voor de geijkte tijdvakken: archaïsche periode (34 p.), late republiek (63), Augusteïsche periode (85), vroege keizertijd tot Hadrianus (133), en late keizertijd (111, in twee hoofdstukken). De aantallen pagina's geven een indicatie van Gerbrandy's voorkeuren. Zijn grote liefde geldt duidelijk niet Cicero en Vergilius, al krijgen die invloedrijke schrijvers de aandacht die hun toekomt. Gerbrandy komt goed op stoom bij de vroege en late keizertijd. Lucanus en Statius blijken topdichters, Tacitus' proza 'grijpt je bij de strot' (325), Claudianus is een genie.

Grote aandacht voor de allerlaatste auteurs is voor Gerbrandy een programmatisch punt. Niet voor niets spreekt zijn boek in de ondertitel van het 'heidense Rome'. Van de christelijke literatuur wil hij niets weten en hij probeert die nadrukkelijk buiten beeld te houden. Liever identificeert hij zich met de heidense 'verliezers' (350): hun verbeterde verdediging van de bijna dode oude cultuur heeft 'iets heroïsch, iets aristocratisch' (351). Als uitzondering en afschrikwekkend voorbeeld volgt een analyse van de *Octavius* van Minucius Felix, met als heldere afsluiting: 'Dat soort boeken wil ik niet lezen' (354). Wat wel? De brieven van Symmachus bijvoorbeeld, of de studeerkamergedichten van Claudianus en Ausonius of de troostrijke filosofie van Boethius. De ironie is intussen dat veel van deze 'heidense' literaire helden feitelijk al christen waren. Christendom en literatuur zijn misschien dus toch niet zo onverenigbaar.

Dit meeslepende verhaal van de Latijnse literatuur is een *must* voor classici. Daarnaast is het aanbevolen voor iedereen met een hart voor de oudheid.

